

Araştırma Makalesi

Holland'ın Kişilik Kuramı'nın Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Turizm ve Otel İşletmeciliği Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama

İbrahim ÇETİNTÜRK

Sorumlu Yazar, Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF
icetinturk32@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9078-7606

Hasan DAĞLAR

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF
daglar18@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6903-8141

Öz

Holland (1996) mesleki kişilik kuramını açıklarken insanların "gerçekçi, sanatçı, geleneksel, araştırmacı, sosyal, girişimci" olmak üzere altı kişilik tipinden birine ait özellikleri taşıdığını ileri sürmüştür. Bu çalışmada, öğrencilerin kişilik özelliklerinin ve girişimcilik eğilimlerinin test edilmesi ve kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde nasıl bir etkisinin olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Holland'ın kişilik kuramına göre turizm mesleğini tanımlayan en iyi kişilik özelliğinin belirlenmesi araştırmanın amaçları arasında bulunmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Araştırma verileri SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada uygulanan faktör analizi sonucuna göre, Holland'ın altı kişilik kuramına ilişkin alınyazın çalışmalarının aksine bireyler "gerçekçi, sanatçı, sosyal ve geleneksel" olmak üzere dört grupta sınıflandırılmıştır. Girişimcilik eğilimlerine ilişkin faktörler ise; "fırsatları değerlendirme, risk alma ve kararlılık" olmak üzere üç faktör altında toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin kişilik özelliklerine ait en yüksek ortalamanın "sosyal kişilik" boyutunda olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, Kişilik, Turizm

Jel Sınıflandırma Kodları: M14, O18, L83

The Effect of Holland's Theory of Personality on Entrepreneurship Tendencies: An Application on Tourism and Hotel Management Students ¹

Abstract

Holland (1996), in explaining his theory of occupational personality, posited that people carried the characteristics of one of the six personality types, "realistic, artistic, traditional, exploratory, social, entrepreneurial". This study aimed to investigate the personality traits and entrepreneurial tendencies of university students and to determine how personality traits affect entrepreneurial tendencies. In addition, the objectives of the study included determining the best personality trait that defines the tourism profession according to Holland's personality theory. The instrument used for data collection was a questionnaire. The research data were analyzed using SPSS package program. According to the results of the factor analysis used in the research, individuals were classified into four groups: realistic, artistic, social and traditional in contrast to the literature studies on Holland's six personality theories. Factors related to entrepreneurial tendencies were categorized under three factors: "opportunity evaluation, risk taking, and determination." Results showed that the highest average value of students' personality traits was in the dimension of "social personality".

Keywords: Entrepreneurship, Personality, Tourism

JEL Classification Codes: M14, O18, L83

¹ Extended abstract is presented at the end of the article.

Geliş Tarihi (Received): 15.08.2022 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 19.03.2023

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Çetintürk, İ. ve Dağlar, H. (2023). Holland'ın Kişilik Kuramı'nın girişimcilik eğilimine etkisi: Turizm ve otel işletmeciliği öğrencileri üzerinde bir uygulama. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 57-77. doi: 10.18074/ckuiibfd.1162185.

1. Giriş

Üretimin gerçekleşmesi için hem üretim faktörlerine hem de bu faktörleri bir araya getirecek ve organize edecek girişimciye ihtiyaç duyulmaktadır. Ekonomik değerlerin yaratılması için gerekli olan üretim faktörlerinin bileşimi, biyolojik veya mekanik bir olay olmayıp girişimciler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu yüzden girişimcilerin ekonomik değerlerin oluşturulmasındaki katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle bilgi toplumuna geçişle birlikte girişimcilerin sahip olduğu bilgi daha da önem kazanmıştır (Arıkan, 2004; Kaya, 2007; Müftüoğlu, 2010, s.62).

Ülkede girişimciliğin gelişmesi ve etkinliğinin artırılması ile ülke ekonomilerinin makro ekonomik göstergelerinin (gayri safi yurtiçi hasıla, istihdam vd.) pozitif yönde büyümesi arasında ilişki söz konusudur (Küçükaltan, 2009). Girişimcilik ekonomik gelişmede, sürdürülebilir kalkınmada aynı zamanda bireysel refah düzeyinin artırılmasında önemli bir faktördür. Bilim insanları girişimciliği, iş ve istihdam oluşturmasında toplumun en önemli unsurlarından biri olarak değerlendirmişlerdir. Bu nedenle girişimcilik ülkelerin gelişmesinde önemli bir unsur olarak ele alınmaktadır (Top, 2012). Aynı zamanda girişimciler ülkelerin ekonomik ve sosyal açıdan kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Özellikle gençlerin girişimci olarak yetiştirilmesi ve girişimciliğe teşvik edilmesi istihdamın artırılması ve işsizliğin önlenmesinde büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden ülkeler ekonomik kalkınmaya katkı sağlayacak, değişen şartlara uyum gösterecek dinamik girişimcileri ortaya çıkarma ve gençleri girişimciliğe yönlendirme gayreti içindedirler (Müftüoğlu ve Durukan, 2004, s.16).

Kişilik kavramı, bilinçli, alışılmış davranışları, kişinin özel deneyiminin ve davranış kalıplarının bütünlüğünü ifade etmektedir. Aynı zamanda bilinçsiz davranış kalıplarını, deneyimleri, görüşleri açıklamaktadır. Bu bağlamda kişilik, tüm bileşen özelliklerinin toplamından çok daha karmaşık bir varlığı temsil etmektedir” (Kernberg, 2016). Kişilik, “bireyin doğuştan getirdiği ve yaşantı sonucu kazandığı, onu diğer bireylerden ayıran özelliklerin tamamı” olarak ifade edilmektedir (Doğan, 2013). Bir insanı diğer insanlardan ayıran fiziksel, zihinsel ve ruhsal özelliklerin tamamıdır. İnsanın toplum içinde belirli rollere (görevlere) ve özelliklere sahip olmasıdır (Eren, 2012; Şimşek, Akgemci ve Çelik, 2007). Bir ülke ekonomisi için önemli role sahip olan girişimcilerin veya gelecekteki girişimci adaylarının ne tür kişilik özelliklerine sahip olması gerektiği konusunda alinyazında çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Müftüoğlu ve Haliloğlu, 2013; Parlak, 2013; Tikici ve Aksoy, 2009; Bozkurt, 2007).

Ülkede girişimciliğin geliştirilmesinde, girişimcilerin kişilik özelliklerinin bilinmesi ve bu bağlamda potansiyel girişimcilere bu özelliklerin kazandırılması önem arz etmektedir (Bozkurt, 2007). Alinyazında kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik farklı ölçüm araçlarının kullanıldığı çalışmalar bulunmaktadır (Ulutürk ve Bektaş, 2015; Bozkurt ve Alparslan, 2013; Çetinkaya Bozkurt, Kalkan, Koyuncu, Alparslan 2012; Aslan, Ünüvar ve Başoda,

2012; Ören ve Biçkes, 2011; Zhao, Seibr ve Lumpkin, 2010; Doğaner ve Altunoğlu, 2010; Çetin ve Varoğlu, 2009; Zhao ve Seibert, 2006; Somer, Korkmaz ve Tatar 2002; Envick ve Langford, 2000; Somer 1998; McCrae ve Costa 1991; Goldberg 1990). Bu araştırma, Holland'ın kişilik kuramını kullanarak, öğrencilerin kişilik özelliklerinin ve girişimcilik eğilimlerinin test edilmesi ve kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde nasıl bir etkisinin olduğunu belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Holland'ın geliştirmiş olduğu altı kişilik tipinden her biri farklı kişilik yapısını, çalışma stilini, davranış şeklini ifade etmektedir. Bireyler bu kişilik tiplerinden sadece birine uyum sağlamaktadır. Alinyazında Holland'ın kişilik kuramı model alınarak yapılan çalışmalarda, her bir mesleği bir kişilik özelliğinin tanımladığı vurgulanmaktadır. Tang (2009) gerçekçi kişilik özelliklerine uygun mesleklerin çoğunun dış mekân aktivitelerini ve el emeğini içerdiğini, geleneksel kişilik özelliğine sahip mesleklerin ise rutin, sıkıcı, ofis ortamı aktivitelerini içerdiğini belirtmiştir. Diğer bir çalışmada Scanlan (1980) mimarların sanatçı kişilik yapısına sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda alanyazında farklı meslek gruplarına uyum sağlayan kişilik özelliğinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin kişilik özelliklerinin ve girişimcilik eğilimlerinin test edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde nasıl bir etkisinin olduğunu belirlenmesi araştırmanın amaçları arasında bulunmaktadır.

2. Literatür Taraması

Holland (1996) mesleki kişilik özelliklerine göre bireyleri; gerçekçi (realistic), sanatçı (artistic), geleneksel (conventional), araştırmacı (investigative), sosyal (social), girişimci (enterprising) olmak üzere altı grupta sınıflandırmıştır. Holland mesleki kişilik kuramını açıklarken, insanların bu altı gruptaki kişilik tiplerine uygun mesleklerden birini seçtiğini ifade etmiştir. Holland'ın geliştirmiş olduğu altı kişilik tipinden her biri farklı kişilik yeteneğini, çalışma stilini, davranış şeklini ifade etmektedir. Bireyler bu kişilik tiplerinden sadece birine uyum sağlamaktadır. Özünde bir kişilik tipi, bir kişinin hayatında istikrarlı olan kişilik özellikleri, değerleri, tutumları ve davranışlarının toplamını ifade etmektedir. Ayrıca insanlar yetenek ve becerilerine uygun ortamlarda çalışmayı arzu etmektedir. Örneğin, geleneksel kişilik tipine sahip bir bireyin sosyal bir ortamda yeteneklerini ve becerilerini kullanması oldukça güçtür (Demirkol ve Aslan, 2021; Feldman ve Arnold 1985).

Alanyazında Holland'ın geliştirmiş olduğu altı kişilik tipini kullanarak yapılan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Atli ve Keldal (2017), Yu ve Alvi (1996) öğrenciler üzerine yaptıkları çalışmada, Holland'ın mesleki kişilik teorisinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yapılan çalışmalarda öğrencilerin farklı kişilik özelliklerine sahip olduğuna ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin Atli ve Kaya (2017) öğrencilerin sosyal, sanatçı ve geleneksel

mesleki kişilik tiplerine sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Öğrenciler üzerinde yapılan diğer araştırmalarda, öğrencilerin ilgi alanlarının kişilik ve yaratıcılık üzerindeki etkisi Kaufmann Pumacahua ve Holt (2013) tarafından ele alınmıştır. Benzer bir çalışma Çatı, Bilgin ve Kılınç (2013) tarafından yapılmış, öğrencilerin kişilikleri ile turizm mesleğine yönelik algı ve tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Gencür (2011) öğretmenler üzerine yaptığı araştırmada, ilköğretim matematik öğretmenliğinin sosyal, geleneksel ve sanatçı kişilik özelliği taşıyanlar için uygun bir meslek olduğunu belirtmiştir. Benzer bir çalışmada Çevik ve Perkmen (2010) müzik öğretmeni adaylarının çoğunlukla sanatçı kişilik yapısına sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Demirkol ve Aslan (2021) konuyu farklı bir bakış açısı ile değerlendirmişlerdir. Bireylerin Holland'ın geliştirmiş olduğu altı kişilik tipinin yanı sıra, çevresindeki diğer kişiler, buldukları ortamlar ve hobileri nedeniyle farklı kişilik tiplerine ait beceriler geliştirebileceklerini ifade etmişlerdir.

Alanyazında kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkilerini beş faktör kişilik modeli (deneyime açıklık, sorumluluk, dışadönüklük, duygusal denge, yumuşak başlılık) aracılığıyla ölçen çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Aslan, Ünüvar ve Başoda. 2012; Zhao, Seibr ve Lumpkin, 2010; Doğaner ve Altunoğlu, 2010; Çetin ve Varoğlu, 2009; Zhao ve Seibert, 2006; Somer, Korkmaz ve Tatar 2002; Envick ve Langford, 2000; McCrae ve Costa 1991; Goldberg 1990; Somer 1998). Envick ve Langford (2000) Beş Faktör Kişilik Modeli'ni kullanarak girişimcilerle yöneticiler arasındaki farkları ortaya koymuşlardır. Yöneticilerin girişimcilere göre daha uzlaşmacı, uyumlu ve daha sosyal olduğunu tespit etmişlerdir. McCrae ve Costa (1991) kişilik envanterindeki kişilik özelliklerinden dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge ve deneyime açıklık olmak üzere beş faktörlü kişilik modelini oluşturmuşlar ve bunu test etmişlerdir. Goldberg (1990) tarafından kişilik özellikleri üzerine yapılan çalışmada; 1431 özellik gruplandırılmış, beş alt boyutta toplanmış ve beş büyük kişilik faktörü belirlenmiştir.

Kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkinin belirlenmesinde farklı ölçüm araçlarının kullanıldığı araştırmalar mevcuttur. Bu bağlamda, Ören ve Biçkes (2011) öğrencilerin kişilik özellikleri ile girişimcilik potansiyeli arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın bulgularına göre, kişilik özellikleri ile girişimcilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Çetinkaya Bozkurt vd. (2012) başarılı bir girişimcide bulunması gereken en önemli kişilik özelliğinin 'özgüven' olduğunu ifade etmişlerdir. Ulutürk ve Bektaş (2015) üniversite öğrencilerinin girişimci özelliklerinin incelenmesi üzerine yaptıkları bir çalışmada, yenilikçi fikirlerin projeye dönüştürülmesi aşamasında, kampüs temelli girişimcilik modelinin uygulamaya konulması gerektiğini belirtmişlerdir. Bozkurt ve Alparslan (2013) girişimcilerde bulunması gereken özelliklerin; "risk üstlenme, özgüven, fırsatları görebilme, sosyal olma, dürüstlük ve yenilikçi düşünme" olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimi ilişkilerini ölçme konusunda uluslararası literatürde de benzer çalışmalardan bahsedilebilir. Khan ve Alvi (1991) yaptıkları doğrulayıcı faktör analizi sonucunda; Holland'ın kişilik modelinin gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal, girişimci ve geleneksel alt boyutlarını doğrulamışlar ve Holland'ın modelinin batılı olmayan bir kültürde de geçerli olduğunu ortaya koymuşlardır. Kaufman, Pumacchua ve Holt (2013) tarafından farklı bölümlerdeki üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada; gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal ve girişimci olmak üzere beş faktörlü bir kişilik ölçümü yapılmış, kişilik ve yaratıcılık arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, yaratıcılıkta araştırmacı ve sanatsal bölümlerin gerçekçi ve sosyal bölümlere göre daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir. Feldman ve Arnold (1985) kariyer seçiminde ve iş tatmininde kişiliğin rolüne ilişkin Holland'ın kişilik kuramını muhasebeciler üzerinde test etmişlerdir. Elde edilen sonuçlarda, kişilik özelliklerinin iş tatmini ve işe kendini adanma ile güçlü ilişkilerinin olduğunu ancak kariyer seçimi üzerinde çok daha az etkiye sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Holland (1996) kişilik özellikleriyle kariyer ve iş tatmini arasındaki ilişkiler üzerine yaptığı çalışmada; insanların kişilik tipleriyle çevrenin özellikleri arasında iyi bir uyum olduğunda iş tatmininin arttığını, kişilik ve çevre arasındaki uyumsuzluğun tatminsizliğe ve düşük iş performansına yol açtığını ortaya koymuştur. Anlatılanlar temelinde mevcut çalışmaya ilişkin araştırma hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H₁ = Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Bununla beraber geliştirilen alt hipotezler de şunlardır:

H_{1a} = Gerçekçi kişilik özelliğinin fırsatları değerlendirme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1b} = Sanatçı kişilik özelliğinin fırsatları değerlendirme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1c} = Geleneksel kişilik özelliğinin fırsatları değerlendirme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1d} = Sosyal kişilik özelliğinin fırsatları değerlendirme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1e} = Gerçekçi kişilik özelliğinin risk alma eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1f} = Sanatçı kişilik özelliğinin risk alma eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1g} = Geleneksel kişilik özelliğinin risk alma eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1h} = Sosyal kişilik özelliğinin risk alma eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₁= Gerçekçi kişilik özelliğinin kararlılık eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1i} = Sanatçı kişilik özelliğinin kararlılık eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1j} = Geleneksel kişilik özelliğinin kararlılık eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1k}= Sosyal kişilik özelliğinin kararlılık eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

3. Metodoloji

Bu araştırmada öğrencilerin kişilik özelliklerinin ve girişimcilik eğilimlerinin test edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde nasıl bir etkisinin olduğunun belirlenmesi araştırmanın amaçları arasında bulunmaktadır. Araştırmanın evrenini, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde Lisans ve Ön Lisans düzeyinde eğitim görmekte olan turizm ve otel işletmeciliği öğrencileri oluşturmaktadır. Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin ilgili bölümlerinde kayıtlı toplam 241 öğrencisi bulunmaktadır. Öğrencilerin bir kısmının kayıt dondurması, okulu uzatması ve derslere aktif olarak katılmaması gibi nedenlerle ana kitlenin tamamına ulaşılamamıştır. Bu bağlamda tam sayım yöntemi ile toplam 102 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Anket formunun ilk bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sorular yer almaktadır. Diğer bölümlerde ise girişimcilik özelliklerini ve kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Anket formunda yer alan sorular beşli 'Likert' ölçeğinde hazırlanmıştır. Araştırmada Holland'ın kişilik kuramı esas alınarak Gencür (2011) tarafından geliştirilen mesleki ilgi ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek 55 sorudan ve altı boyuttan oluşmakta olup ters kodlu soru bulunmamaktadır. Ayrıca katılımcıların girişimcilik eğilimlerini ölçmeye yönelik Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen girişimcilik ölçeğinden yararlanılmıştır. Bu ölçek 36 sorudan ve üç boyuttan oluşmakta olup ters kodlu soru bulunmamaktadır. Araştırma verilerinin analiz edilmesinde SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aşamasına geçmeden önce öncelikle 30 öğrenci ile pilot araştırma (ön test) yapılmıştır. Yapılan pilot çalışmanın sonucunda, mesleki ilgi ölçeği ve girişimcilik ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla ,848 ve ,950 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, çalışmada kullanılan verilerin anlamlılık değerleri ,05'den büyük olduğu ve bu yüzden veri setinin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin demografik özelliklerinin ölçülmesinde frekans analizinden yararlanılmıştır. Bununla birlikte aralarında yüksek korelasyon olan veri setinin bir araya getirilmesi yoluyla açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Son olarak öğrencilerin kişilik özelliklerinin girişimcilik

eğilimleri üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik regresyon analizinden faydalanılmıştır.

3.1. Verilerin Analizi ve Bulgular

Katılımcıların % 48'i kız, % 52'si erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin %53,9'u Çankırı Karatekin Üniversitesi Ilgaz Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nda, %46,1'i Çankırı Karatekin Üniversitesi Meslek Yüksekokulunda eğitim görmektedir. Öğrencilerin %24,5'i birinci sınıf öğrencisi, %75,5'i ikinci sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişilik özelliklerine ilişkin faktör analizi sonuçları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Kişilik Özelliklerine İlişkin Faktör Analizi

	Faktör Yükleri	Özdeğer	Varyans %
Faktör 1: Gerçekçi Kişilik		5,076	13,580
İş makineleri kullanmak	0,804		
Bir teknik serviste çalışmak	0,782		
Mekaniksel ve elektrikli cihazların çalışma mekanizmasını anlamaya çalışmak	0,729		
Bozulan mekaniksel ve elektrikli cihazları tamir etmeye çalışmak	0,723		
Boya, badana, tamir vb. ev işleriyle uğraşmak	0,530		
Faktör 2: Sanatçı Kişilik		2,250	13,175
Tiyatro ve drama gibi oyunlarda oynamak	0,764		
Sanatsal etkinliklere katılmak (resim sergisine gitmek, tiyatroya gitmek)	0,671		
Dans etmek, halk oyunları veya folklorik oyunlar oynamak	0,667		
Bir müzik enstrümanı çalmak	0,656		
Resim ve karikatür gibi sanatsal çizimler yapmak	0,604		
Bir film senaryosu, roman, hikâye vb. yazmak	0,575		
Faktör 3: Geleneksel Kişilik		2,218	12,477
Evrak düzenleyip dosyalamak	0,752		
Derslerde not tutmak	0,721		
Masanın üzerindeki eşyaları (kitap, kalem, defter vb.) derleyip toparlamak	0,646		
Birlikte çalıştığı insanların iş yapma noktasında motivasyonlarını artırmak	0,579		
Günlük hayattaki harcamaların listesini tutmak	0,502		
Bir ürünün kullanım kılavuzunu takip ederek nasıl çalıştığını anlamaya çalışmak	0,475		

Tablo 1 (Devamı): Kişilik Özelliklerine İlişkin Faktör Analizi

Faktör 4: Sosyal Kişilik	1,620	11,513
Başkalarına bir şeyler öğretmek	0,793	
Diğer insanların problemlerine çözüm üretmeye çalışmak	0,657	
Bir problemin çözümü için orijinal fikirler üretmeye çalışmak	0,625	
Maddi çıkar beklemeden başkaları için zaman ayırmak	0,585	
Başka insanlara rehberlik yapmak ve yol göstermek	0,512	
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy :0,702; p<0,001		
Toplam varyans açıklama oranı: 50,745		

Çalışmada ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi ve faktör yapısının incelenmesi amacıyla açımlayıcı faktör analizinden faydalanılmıştır. İlk olarak örneklem büyüklüğünün uygunluğunu belirlemek için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure) ve Bartlett küresellik testleri (Bartlett's Test of Sphericity) yapılmıştır. KMO değeri 0,702 olarak hesaplanmıştır. KMO>0,50 olması veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2010). Bartlett küresellik test sonucunun anlamlı olması (p<0,001) değişkenler arası korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Gürbüz ve Şahin, 2014). Binişiklik ve yük değeri açısından değerlendirildiğinde ise, bazı maddelerin faktör yükünün 0,40'ın altında kaldığı ve binişik olduğu saptanmıştır. Belirtilen referanslar doğrultusunda analiz dört kez yinelenmiş, birden fazla faktör altında yer alan, faktör yük değeri ya da madde bırakmalı korelasyon değeri ,40'ın altında yer alan maddeler ölçekten çıkartılarak belirtilen işlemler tekrar edilmiştir. Ölçekte kalmasına karar verilen maddelerin 0,475/0,80 aralığında faktör yükü aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca geriye kalan maddelere dayalı olarak KMO ve Bartlett küresellik test değerleri yeniden yapılmıştır. Analiz sonucunda KMO değeri ,702 ve Bartlett küresellik testi sonucu anlamlı (p<0,001) olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda bu maddelerin oluşturduğu ölçeğin belirli bir yapıyı ölçebileceği sonucuna ulaşılmıştır (Acat ve Aslan, 2011; Acat ve Köşgeroğlu, 2004). Tabloda özdeğerleri birden büyük dört faktör olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar ölçeğin yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir (Yaşar ve Anagün, 2008). Bu faktörler alanyazın göz önüne alınarak 'gerçekçi kişilik', 'sanatçı kişilik', 'geleneksel kişilik' ve 'sosyal kişilik' olarak isimlendirilmiştir. Kişilik özelliklerine ilişkin toplam varyans açıklama oranı ise 50,745'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ilişkin faktör analizi Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Girişimcilik Eğilimlerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

	Faktör Yükleri	Özdeğer	Varyans %
Faktör 1: Fırsatları Değerlendirme		4,840	26,539
İşinde ve çalışmalarında ortaya çıkan değişimlere açık olmak	0,807		
Karşısına çıkan fırsatları değerlendirebilmek	0,806		
İşinde yaratıcılık yönü güçlü olmak	0,714		
Elindeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilmek	0,696		
Uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisinde olmak	0,690		
Faktör 2: Risk Alma		1,362	18,413
Geçmişte başkalarınca kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denemek	0,789		
Yeni bir perspektiften bakmaya sağlayacak projelerle uğraşmak	0,781		
Yeni projeler üzerinde çalışmayı sevmek.	0,689		
Faktör 3: Kararlılık		1,202	16,750
İşinde daha fazla çaba harcamaya çalışmak	0,813		
Görevinde elinden gelenin en iyisini yapmak	0,795		
Zor durumlarda seçenekler oluşturabilmek	0,540		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy:0,833; p<0,001 Toplam varyans açıklama oranı: 61,702			

Girişimcilik eğilimleri ölçeğine ilişkin yapılan faktör analizi sonucunda KMO değerinin ,833 ve Barlett küresellik test sonucunun anlamlı olması ($p<0,001$) matrisin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Yük dağılımı ve binişiklik açısından incelendiğinde bazı maddelerin faktör yükünün 0,40'ın altında kaldığı ve binişik olduğu saptanmıştır. Belirtilen referanslar doğrultusunda, analiz dört kez yinelenmiş, birden fazla faktör altında yer alan, faktör yük değeri ya da madde bırakmalı korelasyon değeri 0,40'ın altında kalan maddeler ölçekten çıkartılarak belirtilen işlemler tekrar edilmiştir. Ölçekte kalmasına karar verilen maddelerin 0,54/0,81 aralığında faktör yükü aldığı görülmüştür. Geriye kalan maddelerin KMO ve Bartlett küresellik test değerleri yeniden hesaplanmıştır. Analiz sonucunda KMO değeri ,833 ve Bartlett küresellik testi sonucu anlamlı ($p<0,001$) olarak hesaplanmıştır. Bu çerçevede bu maddelerin oluşturduğu ölçeğin belirli bir yapıyı ölçebileceği sonucuna ulaşılmıştır (Acat ve Aslan, 2011; Acat ve Köşgeroğlu, 2004). Ayrıca özdeğerleri birden büyük olan üç faktör tespit edilmiştir. Bu faktörler alanyazın göz önüne alınarak 'fırsatları değerlendirme', 'risk alma' ve 'kararlılık' olarak isimlendirilmiştir. Toplam varyans açıklama oranı 61,702'dir.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, kişilik özelliklerine ait en yüksek skorun sosyal kişilik boyutunda olduğu (Ort.= 4,1327, s.s.=0,60417) diğer taraftan katılımcıların girişimcilik eğilimlerine ait en yüksek skorun kararlılık boyutunda olduğu (Ort.=4,2614, ss.=0,67751) tespit edilmiştir. Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ortaya koymak için basit regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3: Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize katsayılar	olmamış Standart hata	Standardize olmuş katsayılar Beta (β)	T değeri	Anlamlılık (p)
(Sabit)	2,299	0,353		6,518	<0,001
Kişilik özellikleri	0,476	0,098	0,446	4,882	<0,001
Bağımlı Değişken: Girişimcilik eğilimi Adjusted R Square: 0,191, F: 23,837, p<0,001					

Katılımcıların kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi faktörü üzerindeki etkisini incelemek üzere yapılan analiz sonuçları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F= 23,837; p<0,05). Modele göre, kişilik özellikleri girişimcilik eğilimi üzerinde meydana gelen değişimin %19,1'lik kısmını açıklamaktadır. Girişimcilik eğilimi bağımlı değişkenini açıklamada, kişilik özelliklerinin ($\beta= 0,446$; p<0,05) anlamlı katkısı bulunmaktadır. Kişilik özelliği alt boyutlarının girişimcilik eğilimi alt boyutları üzerindeki etkisini test etmeye yönelik olarak çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize olmamış katsayılar		Standardize olmuş katsayılar	t	p
	Beta (β)	Standart hata	Beta (β)		
(Sabit)	0,831	0,448		1,854	0,067
Gerçekçi kişilik	0,142	0,063	0,203	2,236	0,028
Sanatçı kişilik	-0,080	0,074	-0,096	-1,086	0,280
Geleneksel kişilik	0,134	0,087	0,142	1,538	0,127
Sosyal kişilik	0,606	0,108	0,500	5,591	<0,001
Bağımlı Değişken: Fırsatları değerlendirme Adjusted R Square: 0,356, F: 14,429, p< 0,001 Durbin Watson: 2,228					
(Sabit)	0,924	0,599		1,543	0,126
Gerçekçi kişilik	0,023	0,085	0,028	0,268	0,790
Sanatçı kişilik	0,107	0,097	0,112	1,103	0,273
Geleneksel kişilik	0,146	0,117	0,132	1,251	0,214
Sosyal kişilik	0,449	0,145	0,314	3,087	0,003
Bağımlı Değişken: Risk alma Adjusted R Square: 0,159, F: 5,619, p< 0,001 Durbin Watson: 1,759					
(Sabit)	2,823	0,495		5,707	<0,001
Gerçekçi kişilik	0,055	0,070	0,086	0,785	0,435
Sanatçı kişilik	-0,079	0,080	-0,104	-0,978	0,330
Geleneksel kişilik	0,009	0,096	0,011	0,096	0,923
Sosyal kişilik	0,366	0,120	0,325	3,048	0,003
Bağımlı Değişken: Kararlılık Adjusted R Square: 0,074, F: 2,944, p< 0,001 Durbin Watson: 1,842					

Katılımcıların kişilik özelliklerinin fırsatları değerlendirme faktörü üzerindeki etkisini incelemek üzere yapılan analiz sonuçları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=14,429; p<0,05). Modele göre kişilik özellikleri fırsatları

değerlendirme üzerindeki varyansın %35'ini açıklamaktadır. Fırsatları değerlendirme bağımlı değişkenini açıklamada, gerçekçi kişiliğin ($\beta= 0,203$; $p<0,05$) ve sosyal kişiliğin ($\beta= 0,500$; $p<0,05$) anlamlı katkısı bulunmaktadır. Bağımlı değişkeni en iyi açıklayan bağımsız değişkenin sosyal kişilik faktörü olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan fırsatları değerlendirme bağımlı değişkenini açıklamada, sanatçı kişiliğin ($\beta= -0,096$; $p>0,05$) ve geleneksel kişiliğin ($\beta= 0,142$; $p>0,05$) anlamlı bir katkısı bulunmamaktadır.

Katılımcıların kişilik özelliklerinin risk alma düzeylerini ne kadar belirlediğini incelemek üzere yapılan analiz sonuçları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5,619$; $p<0,05$). Risk alma düzeyindeki %15'lik değişimin bağımsız değişkenlere bağlı olduğu söylenebilir. Risk alma bağımlı değişkenini açıklamada sosyal kişiliğin ($\beta= ,314$; $p<0,05$) anlamlı bir katkısı bulunmaktadır. Buna karşın risk alma bağımlı değişkenini açıklamada, gerçekçi kişiliğin ($\beta= ,028$; $p>,05$), sanatçı kişiliğin ($\beta= 0,112$; $p>0,05$) ve geleneksel kişiliğin ($\beta= 0,132$; $p>0,05$) anlamlı bir katkısı bulunmamaktadır.

Katılımcıların kişilik özelliklerinin kararlılık faktörü üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonuçları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2,944$; $p<0,05$). Kararlılık düzeyindeki varyansın %7'lik kısmı bağımsız değişkenler tarafından açıklanmaktadır. Kararlılık bağımlı değişkenini açıklamada sosyal kişiliğin ($\beta= 0,325$; $p<0,05$) anlamlı bir katkısı bulunmaktadır. Buna rağmen diğer bağımsız değişkenlerden gerçekçi kişiliğin ($\beta= 0,086$; $p>0,05$) sanatçı kişiliğin ($\beta= -0,104$; $p>0,05$) ve geleneksel kişiliğin ($\beta=0,011$; $p>0,05$) anlamlı bir katkısı bulunmamaktadır. Ayrıca Tablo 4'te çoklu regresyon tablosunda yer alan Durbin Watson katsayılarının kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmaya ilişkin araştırma hipotez testi sonuçları Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5: Hipotez Testi Sonuçları

Hipotezler	Beta	Anlamlılık düzeyi (p)	Sonuç
H1 Kişilik özellikleri→ Girişimcilik eğilimi	0,446	<0,001	Desteklendi
H1a Gerçekçi kişilik→ Fırsatları değerlendirme	0,203	0,028	Desteklendi
H1b Sanatçı kişilik→ Fırsatları değerlendirme	-0,096	0,280	Desteklenmedi
H1c Geleneksel kişilik→ Fırsatları değerlendirme	0,142	0,127	Desteklenmedi
H1d Sosyal kişilik→ Fırsatları değerlendirme	0,500	<0,001	Desteklendi
H1e Gerçekçi kişilik→ Risk alma	0,028	0,790	Desteklenmedi

Tablo 5 (Devamı): Hipotez Testi Sonuçları

Hipotezler	Beta	Anlamlılık düzeyi (p)	Sonuç
H1f Sanatçı kişilik→ Risk alma	0,112	0,273	Desteklenmedi
H1g Geleneksel kişilik→ Risk alma	0,132	0,214	Desteklenmedi
H1h Sosyal kişilik→ Risk alma	0,314	0,003	Desteklendi
H1ı Gerçekçi kişilik→ Kararlılık	0,086	0,435	Desteklenmedi
H1i Sanatçı kişilik→ Kararlılık	-0,104	0,330	Desteklenmedi
H1j Geleneksel kişilik→ Kararlılık	0,011	0,923	Desteklenmedi
H1k Sosyal kişilik→ Kararlılık	0,325	0,003	Desteklendi

Hipotez testi sonuçlarına göre, araştırma hipotezlerinden H1 ($\beta=0,446$; $p<0,05$), H1a ($\beta=0,203$; $p<0,05$), H1d ($\beta=0,500$; $p<0,05$), H1h ($\beta=0,314$; $p<0,05$) ve H1k ($\beta=0,325$; $p<0,05$) hipotezleri desteklenmiş diğer hipotezler desteklenmemiştir. Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca fırsatları değerlendirme değişkenini açıklamada gerçekçi kişiliğin etkisinin olduğu saptanmıştır. Bu çalışmanın diğer bir sonucu, sosyal kişiliğin girişimcilik eğilimi tüm alt boyutlarını açıklamada anlamlı bir etkisinin olduğu ortaya konmuştur.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, öğrencilerin kişilik özelliklerinin ve girişimcilik eğilimlerinin test edilmesi ve kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Ayrıca Holland'ın kişilik kuramına göre turizm mesleğine uyum sağlayan en iyi kişilik özelliğinin belirlenmesi araştırmanın amaçları arasında bulunmaktadır. Araştırmanın evrenini Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde Lisans ve Ön Lisans düzeyinde eğitim görmekte olan turizm ve otel işletmeciliği öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmada uygulanan faktör analizi sonucuna göre, Holland'ın kişilik tiplerine ilişkin bireyler 'gerçekçi', 'sanatçı', 'sosyal' ve 'geleneksel' olmak üzere dört grupta sınıflandırılmıştır. Holland'ın mesleki kişilik kuramında bunlara ilave olarak, araştırmacı ve girişimciyi de kapsayacak şekilde altı kişilik tipi belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü faktör sayısının belirlenmesinde önemli bir role sahiptir. Yapılan faktör analizi sonucunda yeterli faktör sayısına ulaşılamamasının nedenleri arasında, örneklem büyüklüğünün yetersiz kalması

sayılabilir. Bu durum faktör analizi açısından bir kısıt oluşturmaktadır. Girişimcilik eğilimlerine ilişkin faktörler; ‘fırsatları değerlendirme’, ‘risk alma’ ve ‘kararlılık’ olmak üzere üç faktör altında toplanmıştır. Alanyazında girişimcilik eğilimine ilişkin yapılan araştırma sonuçlarında, genel olarak kabul gören faktör sayısının bulunmadığı ve konunun farklı boyutlarla ele alındığı görülmüştür (Solmaz, Aksoy, Şengül, Sarıışık, 2014; Bilge ve Bal, 2012; Yılmaz ve Sünbül, 2009; Ercan ve Gökdeniz, 2009). Girişimcilik eğilimlerine ilişkin alt boyutlardan risk üstlenme ve fırsatları görebilmenin, diğer araştırmalarda da benzer şekilde ön plana çıkan girişimcilik özelliklerinden olduğu tespit edilmiştir (Bozkurt ve Alparslan, 2013).

Araştırmanın amaçları arasında bulunan ve Holland’ın kişilik kuramına göre turizm mesleğine uyum sağlayan en iyi kişilik özelliğinin “sosyal kişilik” boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu kişilik özelliği turizm mesleğine uyum gösteren en iyi kişilik özelliğini yansıtmaktadır. Benzer şekilde Arslan, Güripek ve İnce (2017) turizm öğrencilerinin daha dışa dönük bireylerden oluştuğunu belirtmişlerdir. Holland (1996) bir kişilik tipinin her bir bireyi en iyi şekilde temsil ettiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda “sosyal kişilik” araştırmada öğrencileri en iyi şekilde temsil eden kişilik tipidir. Sosyal kişiliğin özellikleri arasında iletişim kurmak, ikna etmek, bilgilendirmek, eğitmek, aydınlatmak, işbirliği yapmak ve yönlendirmek yer almaktadır (Holland, 1996; Feldman ve Arnold, 1985). Bu bağlamda turizm işletmeciliğinde okuyan öğrencilerin sosyal kişilik özelliği göstermesi beklenen bir sonuçtur. Sosyal kişilik özellikleri ile turizm sektöründe faaliyet gösteren işgörenlerin sahip olması gereken özellikler birebir uyum göstermektedir. Turizm sektörü doğası gereği çevresiyle iletişime açık olan bir sektör olma özelliğine sahiptir. Bu sektörde çalışan işgörenler gerek kendi içinde gerekse işletmenin yakın çevresinde faaliyet gösteren çalışanlarla ve müşterilerle sürekli iletişim ve etkileşim halinde bulunmaktadır. Ayrıca Turizm ve Otel İşletmeciliği öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerine ait en yüksek ortalamanın “kararlılık” boyutunda olduğu, girişimcilik eğilimi gösteren katılımcıların kararlılık özelliklerinin ön planda olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın sorunsalını oluşturan, öğrencilerin kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini test etmeye yönelik olarak analizler yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; fırsatları değerlendirme değişkenini açıklamada gerçekçi kişiliğin etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sosyal kişiliğin girişimcilik eğilimi tüm alt boyutlarını açıklamada anlamlı bir etkisinin olduğu saptanmıştır. Zhao, Seibert ve Lumpkin (2010) tarafından kişiliğin girişimcilik niyeti ve performansla ilişkisi üzerine yapılan meta analiz çalışmasında, benzer şekilde girişimcilik niyetinin ortaya çıkmasında ve başarısında kişiliğin önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Işık, Işık ve Kılınç (2015) girişimcilik sürecinin merkezinde inovasyonun, değişimin, insan iradesinin ve dinamizmin yer aldığını ifade etmişlerdir. Girişimciler önlerine çıkan fırsatları en iyi şekilde değerlendirme potansiyeline sahip olan bireylerdir. Sosyal kişiliğin özellikleri arasında ise, yeniliğe açık olma, idealist kişilik yapısına sahip olma, geliştirme, iyileştirme

(Holland, 1996) yer almaktadır. Bu bağlamda sosyal kişilik yapısına sahip olan bireylerin girişimcilik eğilimleri diğer kişilik özelliklerine göre daha fazladır.

Araştırmanın kısıtları arasında, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde turizm bölümlerinde Lisans ve Ön Lisans düzeyinde eğitim gören turizm öğrencileri üzerinde yapılmış olmasıdır. Bu açıdan elde edilen sonuçların genellenmesi mümkün değildir. Bundan sonra bu konuda araştırma yapacaklara öneri olarak; yapılacak olan araştırmalar farklı üniversitelerin turizm eğitimi veren bölüm öğrencileri üzerinde gerçekleştirilebilir. Ayrıca Holland'ın kişilik modeli kullanılarak öğrencilerin kişilik özelliklerinin kariyer tercihine ve meslek seçimine etkileri konusunda ayrı bir evren ve örneklem üzerinde yeni araştırmalar yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Acat, M. B. ve Aslan, M. (2011). Okulların karakter eğitimi yetkinliği ölçeği (OKEYÖ), *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(21), 7-27.
- Acat, M. B. ve Köşgeroğlu, N. (2006). Güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7(4), 204-10.
- Arıkan, S. (2004). *Girişimcilik temel kavramlar ve bazı güncel konular*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Arslan, E., Güripek, E. ve İnce, C. (2017). Kişilik ve meslek seçimi ilişkisi: turizm öğrencileri üzerine bir araştırma, *Kesit Akademi Dergisi*, (11), 200-217.
- Aslan, Z., Ünüvar, Ş. ve Başoda, A. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kişilik özelliklerinin belirlenmesi ve turizm sektörüne uyumu açısından değerlendirilmesi, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 203-219.
- Atli, A. ve Kaya, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 331-342.
- Atli, A. ve Keldal, G. (2017). Mesleki kişilik tipleri envanterinin geliştirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 73-93.
- Bilge, H. ve Bal V. (2012). Girişimcilik eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 131-148.
- Bozkurt, Ç. Ö. ve Alparşlan, A. M. (2013), Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşleri, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8 (1), 7-28.

- Bozkurt, Ö. (2007). Girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Çatı, K., Bilgin, Y. ve Kılınç, I. (2013). Correlation between the personality of tourism students and their perception and attitude towards the tourism profession. *Social and Educational Studies*, 5(2), 283-302.
- Çetin, F. ve Varoğlu, A. (2009). Özellikler bağlamında girişimcinin beş faktör kişilik örüntüsü, *Savunma Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 51-66.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O. ve Alparslan, A.M. (2012). Türkiye’de girişimciliğin gelişimi: girişimciler üzerinde nitel bir araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 229-247.
- Çevik, P. ve Perkmen, S. (2010). Holland’ın kariyer teorisine göre müzik öğretmeni adaylarının kişiliği, *An International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 978 (605), 364.
- Demirkol, A. ve Aslan, S. (2021). Holland’ın tipolojisi, bağlanma ve beş faktör kişilik kuramı üzerine bir derleme çalışması, *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 1127-1150.
- Doğan, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Doğaner, M. ve Altunoğlu, A. E. (2010). Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli iktisadi ve idari bilimler fakültesi işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 103-110.
- Envick, B. R. ve Langford, M. (2000). The five-factor model of personality: assessing entrepreneurs and managers. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 6 (1), 6-17.
- Ercan, S. ve Gökdeniz, İ. (2009). Girişimciliğin gelişim süreci ve girişimcilik açısından Kazakistan, *Bilig*, 49, 59-82.
- Eren, E. (2012). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*, 13.Baskı, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Feldman, D. C. ve Arnold, H. J. (1985). Personality types and career patterns: some empirical evidence on Holland's Model. *Canadian Journal of Administrative Sciences/Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 2(1), 192-210.

- Gencür, A. S. (2011). *İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Kişilikleriyle Bölüm Memnuniyetleri Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi: Balıkesir.
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative “description of personality”: the big-five factor structure, *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1216-1229.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Holland, J. L. (1996). Exploring careers with a typology, *American Psychologist*, 51(4), 397-406.
- Işık, N., Işık, H. B. ve Kılınç, E. C. (2015). Girişimcilik ve inovasyon ilişkisi: teorik bir değerlendirme, *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(2), 57-90.
- Kalaycı, Ş. (2010), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, (5.Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. (2007). *Bilişim ve iletişim ışığında girişimcilik ve kobi yönetimi*, Konya: Eğitim Kitabevi.
- Kaufman, J. C., Pumacahua, T. T. ve Holt, R. E. (2013). Personality and creativity in realistic, investigative, artistic, social, and enterprising college majors, *Personality and Individual Differences*, 54(8), 913-917.
- Kernberg, O. F. (2016). What is personality?. *Journal of Personality Disorders*, 30(2), 145.
- Khan, S. B. ve Alvi, S. A. (1991). The structure of Holland's typology: A study in a non-Western culture, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, (22) 2, 283-292.
- Küçükaltan, D. (2009). Genel bir yaklaşımla girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1, 21-28.
- McCrae, R. R. ve Costa, P. T. Jr. (1991). Adding liebe and arbeit: the full five factor model and well-being, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17, 227-232.
- Müftüoğlu, M. T. (2010). *İşletme iktisadı*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Müftüoğlu, M. T. ve Durukan T. (2004). *Girişimcilik ve KOBİ'ler*, Ankara: Gazi Kitabevi.

- Müftüoğlu, M. T. ve Haliloğlu N. (2013). *Nasıl girişimci olunur?*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Ören, K. ve Biçkes, M. (2011). Kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerindeki etkileri: Nevşehir'deki yüksek öğrenim öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16 (3), 67-86.
- Parlak, K. (2013), Girişimci Kişilik Özelliklerine Sahip Olmak İle Kendini ve Başkalarını Tanıma (İçsel ve Sosyal) Zekâları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 55-64.
- Perkmen S. ve Tezci E. (2015), Holland teorisinin ışığında meslek kişiliğinin ölçülmesi, *NEF-EFMED*, 9 (1), 184-204.
- Robbins, S. P. ve Judge, T. (2012). *Essentials of organizational behavior*, 11th Edition, Pearson Education Inc.
- Scanlan, T. J. (1980). Toward an occupational classification for self-employed men: An investigation of entrepreneurship from the perspective of Holland's theory of career development. *Journal of Vocational Behavior*, 16 (2), 163-172.
- Solmaz, S. A., Aksoy, Ö., Şengül, S. ve Saruşık, M. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin belirlenmesi: turizm lisans ve ön lisans öğrencileri üzerine bir alan araştırması, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(1), 41-55.
- Somer, O. (1998). Beş-faktör kişilik modeli, *Türk Psikoloji Yazıları*, 1 (2), 35-62.
- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanterinin geliştirilmesi ölçek ve alt ölçeklerinin oluşturulması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 21-33.
- Şimşek Ş., Akgemci T. ve Çelik A. (2007). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*, Konya: Adım Matbaacılık.
- Tikici, M. ve Aksoy A. (2009). *Girişimcilik ve küçük işletmeler*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Top, S. (2012). *Girişimcilik keşif süreci*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Ulutürk A., S. ve Bektaş H. (2015). Üniversite öğrencilerinin girişimci özelliklerinin incelenmesi, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 37(1), 217-232. Doi No: 10.14780/iibd.56366.

- Yaşar, Ş. ve S Anagün, Ş. (2008). İlköğretim beşinci sınıf fen ve teknoloji dersi tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 223–236.
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 195-203.
- Yu, J. ve Alvi, S. A. (1996). A study of Holland's typology in China, *Journal of Career Assessment*, 4(3), 245-252.
- Zhao, H, Seibert, S.E. ve Lumpkin, G.T. (2010). The relationship of personality to entrepreneurship intentions and performance a meta-analytic review, *Journal of Management*, 36(2), 381-404.
- Zhao, H. ve Seibert, S. E. (2006). The big five personality dimensions and entrepreneurship status a meta-analytical review. *Journal of Applied Psychology*, 91(2), 259.

Etik Beyanı: Etik Beyanı: Yazarlar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan etmektedir. Çalışma için Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulu'nun 26.06.2022 tarihinde yapılan 26 nolu toplantısından onay alınmıştır. Bilimsel etik konuları ile ilgili aksi bir durumun tespiti halinde tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına ait olup, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır.

The Impact of Holland's Personality Theory on Entrepreneurial Tendencies: An Application on Tourism and Hotel Management Students

Extended Abstract

1. Introduction

There are many studies in the literature on what kind of personality traits entrepreneurs or future entrepreneur candidates who have an important role for the national economy should have (Müftüoğlu & Haliloğlu, 2013; Parlak, 2013; Tikici & Aksoy, 2009; Bozkurt, 2007). In the development of entrepreneurship in the country, it is important to know the personality traits of entrepreneurs and to provide potential entrepreneurs with these traits in this context (Bozkurt, 2007). In the literature, there are studies using different measurement tools to determine the effect of personality traits on entrepreneurship tendencies (Ulutürk & Bektaş, 2015; Bozkurt & Alparslan, 2013; Çetinkaya Bozkurt, Kalkan, Koyuncu & Alparslan 2012; Aslan, Ünüvar & Başoda, 2012; Ören & Biçkes, 2011; Zhao, Seibr & Lumpkin, 2010; Doğaner & Altunoğlu, 2010; Çetin & Varoğlu, 2009; Zhao & Seibert, 2006; Somer, Korkmaz & Tatar 2002; Envick & Langford, 2000; Somer, 1998; McCrae & Costa 1991; Goldberg, 1990). This research is important in terms of testing the personality traits and entrepreneurial tendencies of students by using Holland's personality theory and determining how personality traits affect entrepreneurial tendencies.

Each of the six personality types developed by Holland expresses a different personality structure, work style and behavior. Individuals adapt to only one of these personality types. In the studies conducted by taking Holland's personality theory as a model in the literature, it is emphasized that a personality trait defines each occupation. Tang (2009) stated that most of the occupations suitable for realistic personality traits involved outdoor activities and manual labor, while occupations with traditional personality traits involved routine, boring, office environment activities. In another study, Scanlan (1980) stated that architects had an artistic personality structure. In this context, studies were conducted in the literature to determine the personality traits that adapt to different occupational groups. This study aimed at testing the personality traits and entrepreneurial tendencies of students. In addition, determining the effect of personality traits on entrepreneurial tendencies was among the objectives of the study.

2. Methodology

This study aimed to test the personality traits and entrepreneurial tendencies of students. In addition, determining the effect of personality traits on entrepreneurial tendencies was among the objectives of the research. The population of the research consisted of tourism and hotel management students studying at Çankırı Karatekin University at undergraduate and associate degree level. Çankırı Karatekin University has a total of 241 students enrolled in the relevant departments. Due to reasons such as some of the students freezing their enrollment, extending their schooling and not actively participating in the courses, not all of the main mass could not be reached. In this context, a total of 102 students were surveyed with the complete census method.

The vocational interest scale developed by Gencür (2011) based on Holland's personality theory was used in the study. This scale consists of 55 questions and six dimensions and there are no reverse coded questions. In addition, the entrepreneurship scale developed by Yılmaz and Sünbül (2009) was used to measure the entrepreneurial tendencies of the participants. This scale consists of 36 questions and three dimensions and there are no reverse coded questions. SPSS 20.0 (Statistical

Package for Social Sciences) package program was used to analyze the research data. Before the data collection phase of the study, a pilot study (pre-test) was conducted with 30 students. As a result of the pilot study, the internal consistency coefficients for the vocational interest scale and entrepreneurship scale were calculated as ,848 and ,950, respectively.

3. Results and Discussion

According to the results of the factor analysis applied in the study, individuals related to Holland's personality types were classified into four groups as 'realistic', 'artist', 'social' and 'traditional'. In addition to these, six personality types were identified in Holland's occupational personality theory, including researcher and entrepreneur. Sample size has an important role in determining the number of factors. Among the reasons for not reaching a sufficient number of factors as a result of the factor analysis is the insufficient sample size. This situation constitutes a constraint in terms of factor analysis. Factors related to entrepreneurial tendencies were categorized under three factors: 'seizing opportunities', 'risk taking' and 'determination'.

According to Holland's personality theory, which is among the objectives of the research, it was determined that the best personality trait that adapts to the tourism profession is in the "social personality" dimension. At the same time, this personality trait reflects the best personality trait that adapts to the tourism profession. Similarly, Arslan, Güripek, & İnce (2017) stated that tourism students consist of more extroverted individuals. Holland (1996) stated that a personality type best represents each individual. In this context, "social personality" is the personality type that best represents the students in the study.

Analyses were conducted to test the effect of students' personality traits on entrepreneurial tendency, which constitutes the problematic of the research. As a result of the analyzes; it was determined that realistic personality has an effect on explaining the variable of evaluating opportunities. In addition, it was determined that social personality has a significant effect in explaining all sub-dimensions of entrepreneurial tendency.

4. Conclusion

According to the results of the factor analysis used in the research, individuals were classified into four groups: realistic, artistic, social and traditional in contrast to the literature studies on Holland's six personality theories. Factors related to entrepreneurial tendencies were categorized under three factors: "opportunity evaluation, risk taking, and determination." Results showed that the highest average value of students' personality traits was in the dimension of "social personality".

Among the limitations of the study is that it was conducted on tourism students who are undergraduate and graduate students of tourism at Çankırı Karatekin University. In this respect, it is not possible to generalize the results. As a suggestion for those who will conduct research on this topic in the future, future research can be conducted on the students of tourism departments of different universities. In addition, using Holland's personality model, it may be suggested that new research on the effects of students' personality traits on career choice and occupational choice be conducted on a separate population and sample.